Lucia di Lammermoor

VANEMUINE

146. hooaeg

SALVADORE CAMMARANO LIBRETO WALTER SCOTTI ROMAANI „LAMMERMOORIDE MÕRSJA“ AINETEL

Lucia di Lammermoor

OOPER KOLMES VAATUSES ÜHE VAHEAJAGA

MUUSIKAJUHT JA DIRIGENT PAUL MÄGI
LAVASTAJA ROMAN HOVENBITZER (SAKSAMAA)
KUNSTNIK ROY SPAHN (SAKSAMAA)
VALGUSKUNSTNIK ULRICH SCHNEIDER (SAKSAMAA)
LAVALISE LIIKUMISE KONSULTANT MARIKA AIDLA
DIRIGENDI ASSISTENDID MARTIN SILDOS, TAAVI KULL
LAVASTAJA ASSISTENT KATRIN HELENA KUSLAP
KONTSERTMEISTRID MARGUS RIIMAA, KATRIN NUUME
KOORMEISTER PIRET TALTS
KOORI KONTSERTMEISTER KATRIN NUUME
INSPITSIENDID ÜLLE TINN, KAISA RIIVALD
TIITRID RAGNE SAUL
LAVASTAJA TÕLK LIINA TORDIK
VANEMUISE SÜMFOONIAORKESTER JA OOPERIKOOR

ESIETENDUS 2.04.2016 VANEMUISE VÄIKESES MAJAS
ITAALIA KEELES, EESTI- JA INGLISEKEELSETE TIITRITEGA

OSADES:

LORD ENRICO ASHTON JĀNIS APEINIS (LÄTI RO) VÕI JEVGENI CHREBTOV (LEEDU RO)
LUCIA, TEMA ÕDE HENRIETTE BONDE-HANSEN (TAANI)
SIR EDGARDO DI RAVENSWOOD FEDERICO LEPRE (ITAALIA)
LORD ARTURO BUCKLAW GERMÁN GHOLAMI
RAIMONDO BIDEBENT, LUCIA KASVATAJA MÄRT JAKOBSON
ALISA, LUCIA SELTSIDAAM KARMEN PUIS
NORMANNO, VAHTKONNAÜLEM RASMUS KULL
VAIM MARIKA AIDLA
LUCIA LAPSENA MARIAN LAUR VÕI MARGARET BRAUN
EDGARDO LAPSENA KRISTJAN PÕLDMAA VÕI ANDRE AHUNA
ENRICO LAPSENA MIHKEL KÄND VÕI LAURITS MARTIN MURU

Donizetti ooperi keskmes on ühe naise saatus. Naise, kes meeste poolt valitsetud maailma intriigide keskel ei saa oma õigust. Lucia soovid tehakse maatasa, tema tahe surutakse alla ning tema eluõnn ohverdatakse perekondliku kohustuse ja poliitiliste intriigide altarile. Kui eksistentsiaalseid tundeid eiratakse ja neid ei saa vabalt väljendada, on emotsionaalne plahvatus tohutu jõuga.

Lucia olukord on algusest peale lootusetu – ta seisab alati ühe sammu kaugusel kuristikust ja hoiab surmal käest kinni. Tegevustiku käigus jääb ta ikka enam ja enam nii psüühiliselt kui füüsiliselt otsa. Juba ava-aarias esitab ta oma armastust perekonna vaenlase Edgardo vastu iseenda eksistentsi vältimatu hävinguna. Lucia on häbimärgistatud. Tema unenägudes kangastuvad saabuva katastroofi märgid - tapetud esivanema ilmumine ennustab Lucia enda saatust. Selle vaimu mõistatus, tema tummad suuliigutused, mis peaksid Luciat hoiatama, viitavad Lucia enda hüsteeriale, selgele märgile hiljem välja löönud hullusest.

Mitte üheski tegevustiku etapis ei arenda peategelane mingeid konkreetseid tegevusplaane vaid teeb kogu aeg üha uuesti minevikust kokkuvõtteid. Lucia seab sõnadesse utoopiad, taevaliku õndsuse visioonid. Kui päriselu isiklikud soovid jäävad täitmata, pakub fantaasia, nagu ka unenägu ja hullus, sellele aseainet. Lõpuks ületab Lucia normaalsuse piiri, tema hääl laulab täiuslikust õnnest, ühinemisest oma armsamaga teises, paremas maailmas. Seda võib tõlgendada ka väljakutsena patriarhaalsele korrale: Lucia on ühtaegu ohver ja kangelanna, armastuse märter, kelle laul hakkab vastu tundekülmale ja elutule maailmale.

See, mida Lucia – paljude naiste võrdkuju – kogeb, on mitme sajandi pikkuse perekonnaloo tagajärg. Teda ei murra mitte pelgalt kasvatus, mille kohaselt peab olema kuulekas, vaid ka poliitika, sugulussidemed, kättemaks ja vaenutsevate perekondade viha. Niisiis ei ole „Lucia di Lammermoor” ainult armutragöödia, vaid ka väljapaistev poliitiline jutustus, mis näitab, kuidas mehelik võimusüsteem moonutab inimestevahelisi suhteid, kuni ta need lõpuks hävitab. Petetud armastuse mäslemist ja lahtumist ilmestab Donizetti oma väljendusrikkaima muusikaga: kättemaks on verine, hullumeelsus tappev. Kuritarvitatud tunded laostavad kõike ja kõiki.

Roman Hovenbitzer

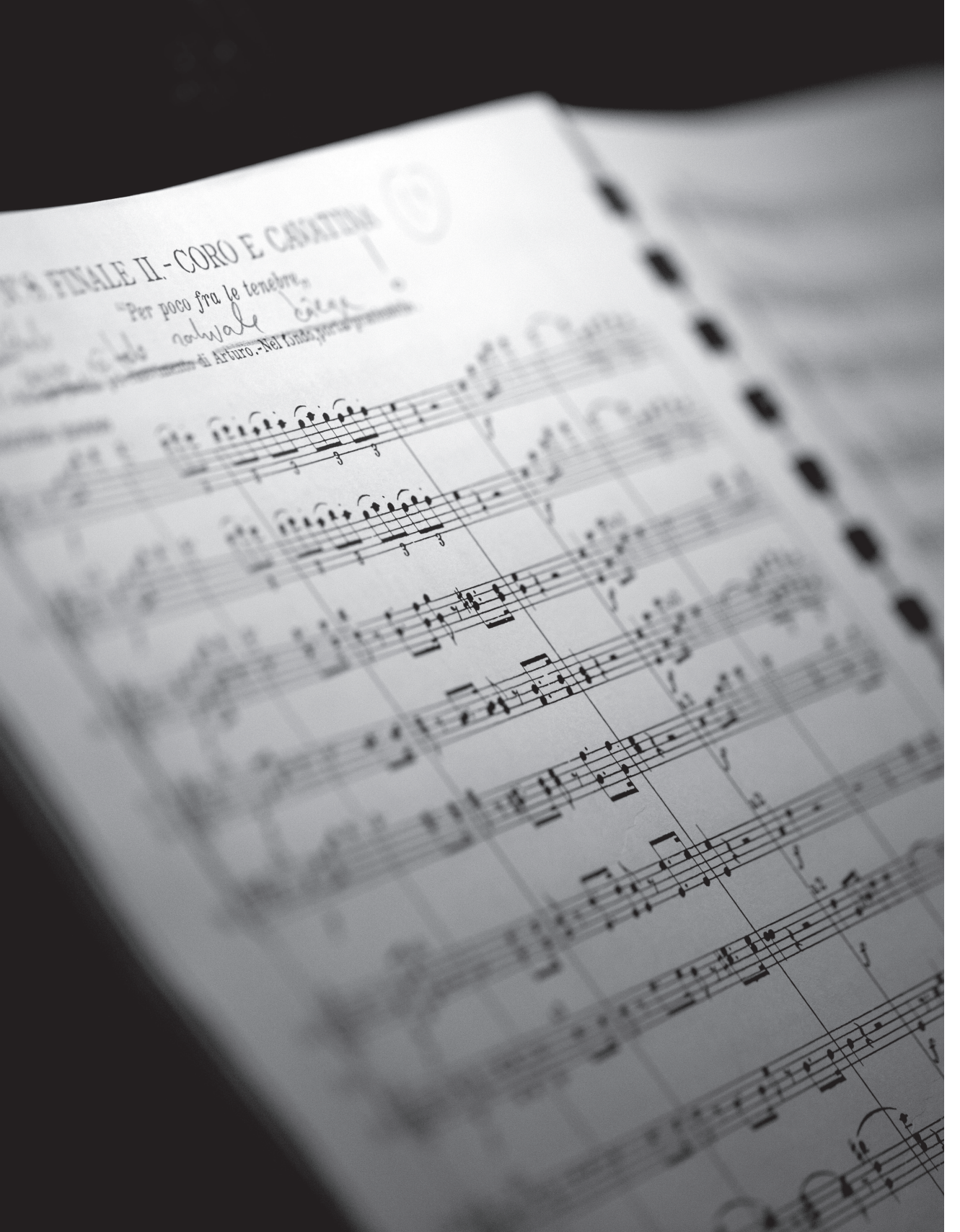
FINALE II.- CORO E CABATTINA
"Per poco fra le tenebre,
di Arturo.-Nel

SISUKOKKUVÕTE

Ravenswoodi ja Ashtoni aadlisuguvõsad on olnud pikka aega vihavaenlased. Viimane Ravenswoodide järeltulija, Edgardo on tõotanud kätte maksta Enrico Ashtonile, keda ta peab vastutavaks oma isa surma ja pere eluaseme kaotuse eest. Aga ka Ashtonite õnn on pöördunud. Enrico Ashton näeb perekonna poliitilise võimu ja rikkuse alleshoidmiseks ning Ashtonite dünastia hävingust päästmiseks vaid üht võimalust: tema õde peab abielluma lord Arturo Bucklaw'ga. Lucia tõrgub, sest ta on armunud Edgardo Ravenswoodi, kes päästis ta elu. Edgardo vastab Lucia tunnetele. Enne, kui mees eriülesandega välismaale lähetatakse, vannub paar teineteisele igavest truudust.

Lucia keeldub endiselt Arturoga abiellumast ja see paneb tema venna raskesse olukorda. Enrico käsib Normannol Lucia ja Edgardo kirjavahetust takistada ja võltsida dokument, mis viitaks sellele, et Edgardo on olnud truudusetu. Lucia on kirja nähes üdini vapustatud. Kuid alles siis, kui tema õpetaja Raimondo veenab tütarlast suguvõsa päästmise nimel end ohvriks tooma ja Arturoga abielluma, andes mõista, et truudusevanne Edgardole ilma preestri kinnituseta kuidagi ei kehti, on Lucia alandlikult nõus. Vahetult pärast seda, kui Lucia on abielulepingule alla kirjutanud, naaseb kõigi üllatuseks Edgardo. Lucia allkiri on tema jaoks nii kindel tõend truudusetusest, et ta neab ära oma armastatu ja kogu Ashtonite perekonna.

Et oma surmavaenlane lõplikult hävitada, esitab Enrico veel samal õhtul Edgardole väljakutse. Edgardo nõustub, sest temalgi on soov vihatud Ashtoniga lõpuks arved klaarida. Lepitakse kokku, et kahevõitlus toimub päikesetõusu ajal. Meeltesegaduses Lucia aga tapab oma pulmaööl Arturo ja talle kangastub, et abiellujateks on tema ja Edgardo. Edgardo kuuleb löömas hingekelli ja saab teada Lucia hullumisest. Suutmata taluda armastatu kaotust tapab ta enese.

GAETANO DONIZETTI (1797-1848)

Donizetti sündis Itaalias, Bergamos puruvaese perekonna noorima pojana. Muusikaõpinguid alustas ta kohaliku peakiriku kapellmeistri, saksa komponisti Johann Simon Mayri juures. Hiljem täiendas ta end Bolognas Pater Mattei juhendamisel ning sai korraliku väljaõppe kontrapunkti alal. Donizetti alustas kirikumuusika komponeerimisega, ent pöördus peagi ooperiloome radadele. Donizetti, Bellini ja Rossini olid *bel canto* mõiste all tuntud ooperilaulustiili kolm suurmeistrit.

Bel canto ooperites olid kindlaks määratud eraldi aariad ja ansamblilaulu numbrid, mida kirjutati eriti ilustatud stiilis, mis pidi esile tooma inimhääle ülimad võimed. Need teosed nõudsid lauljatelt erilist virtuoossust ja tähistasid ooperilauljate karjääris läbimurret parimate sekka.

Bellini surmast kuni Verdi tähelennuni „Nabuccoga" oli Donizetti Itaalia ooperilavade populaarseim helilooja.

1822. aastal lavale jõudnud Donizetti ooper „Zoraïda di Granata" äratas prominentse teatriimpressaario Domenico Barbaia tähelepanu. Heliloojale pakuti lepingut Napolis. Peagi kirjutas Donizetti ka Rooma ja Milano ooperimajadele ning saavutas teatavat edu. Läbilöök tuli siiski alles 1830 Milanos ooperiga „Anna Bolena". Sellele järgnes „Armujook" *(L'elisir d'amore,* 1832), mida peetakse koos „Don Pasqualega" (1843) 19. sajandi *opera buffa* meistriteosteks. 1835 jõudis aga lavale „Lucia di Lammermoor" Sir Walter Scotti romaani ainetel - Donizetti kuulsaim ooper ja *bel canto* traditsiooni üks kõrgpunkte, mida hinnatakse võrdseks Bellini „Normaga".

1834 nimetati helilooja Napoli konservatooriumi kapellmeistriks ja kompositsiooni õppejõuks, 1836 sai temast samas ka kontrapunkti professor ning 1838 õppeasutuse direktor. Donizetti kuulsus heliloojana kasvas ning 1840 loobus ta kõigist oma ametitest ja kolis Pariisi, kus veel samal aastal jõudis lavale järgmine edulugu – „Rügemendi tütar" *(La Fille du Régiment).*

Isiklik elu tõi heliloojale paraku üksnes tagasilööke. Donizetti abielust Virginia Vasselliga sündis kolm last, kellest ükski ei jäänud elama. Peagi lahkusid siit ilmast ka ta vanemad ning tema naine suri koolerasse. 1843 avaldusid Donizettil süüfilise sümptomid, tema tervislik olukord halvenes kiiresti ja kõigi ränkade hingeliste traumade tulemusena sattus ta viimaks Pariisis vaimuhaiglasse. Sealt toimetati ta kodulinna Bergamosse, kus ta 1848 suri. Helilooja maeti Valtesse kalmistule, ent hiljem sängitati ümber Bergamo Santa Maria Maggiore kirikusse üsna oma õpetaja Mayri lähedale.

Donizetti, kelle teosed on ajas püsinud, järgis oma muusika kirjutamisel täielikult itaalia ooperi traditsioone.Tema 70 ooperist 61 on melodraamad või tragöödiad. Ta oli 19. sajandi esimesel poolel Rossini järel teine suur melodraamade looja. Donizetti loominguline pärand hõlmab umbes 75 ooperit, 16 sümfooniat, 19 keelpillikvartetti, 193 laulu, 45 duetti, 3 oratooriumi, 28 kantaati, lisaks mitmeid kontserte erinevatele instrumentidele, sonaate ja kammermuusikat.

Kuidas sündis ooper „Lucia di Lammermoor"?

Gaetano Donizetti sõlmis 1834. aasta novembris Napoli *Teatro San Carlo* juhtkonnaga lepingu, mis kohustas teda looma kolm uut ooperit. Neist esimene, mille libreto ta pidi saama hiljemalt neli kuud enne esietendust, oli kavandatud 1835. aasta juulikuuks. Nagu see tollal Itaalias tavaks, oli süžee ja libretisti valik teatrijuhtkonna otsustada. 1835. aasta mais kirjutas Donizetti ühele sõbrale, et ooper, mille ta pidavat *Teatro San Carlo* tarvis looma, tugineb Walter Scotti romaanile „Lammermooride mõrsja". Ent isegi veel 29. mail polnud Donizettil teatri juhtkonnalt kinnitust ei ainestiku kohta, ega ka luba, et ettenähtud libretist Salvadore Cammarano saaks tööd alustada. Helilooja lõpetas partituuri 6. juulil aga teatri siseprobleemid põhjustasid esiettekande viivituse. Esietendus leidis lõpuks aset 26. septembril 1835 ja kõigist raskustest hoolimata saatis seda suur menu. Peale esietendust kirjutas Donizetti oma sõbrale ja teoste kirjastajale Giovanni Ricordile: „Iga osa kuulati ära otsekui religioosses vaikuses ja seejärel plaksutati spontaansete *evviva*-hüüete saatel /…/ Ooper meeldis, meeldis isegi erakordselt, kui tohin usaldada aplausi ja komplimente, mis mulle osaks said. Mind kutsut mitu korda välja, lauljaid veelgi rohkem."

Libretist Salvadore Cammarano oli algaja, ent siiski väga andekas. Donizetti tegi temaga ka hiljem koostööd. Cammarano oli ka Mercadete, Pacini ja eelkõige Verdi libretist. Tema sõnavara oli erakordselt tundeküllane ja teatraalne, just selline, nagu vajas itaalia romantiline ooper.

„Lucia di Lammermoor” väärib oma mainet nii ajaloolises kui ka kunstilises mõõtkavas. Kui ooper oli veel uus, peeti seda kõrgromantistliku tundelisuse musternäiteks. Selgepiirilist süžeed, millest on kärbitud suur osa Scotti kõrvaldetaile, valdab Edgar Allan Poe juttude tugev pinge.

Donizetti romantilise muusikatragöödia teisendamine primadonnaooperiks on teosele tänaseni püsiva lavaedu taganud. Nimiosa vastas täpselt tollele kõrgele „linnuhäälselt“ kergele kolortuursoprani tüübile, mis kehastas lauljavirtuooslikkuse uut ideaali. „Lucia di Lammermoori“ lavapraktika on koguni suurel määral soodustanud selle hääletüübi arengut. Seepärast kujunes ooperi lavastusloost rohkem kui sajandiks suurte koloratuursopranite defilee: Ermina Frezzolini, Jenny Lind, Adelina Patti, Christine Nilsson, Elvira di Hidalgo, Toti Dal Monte, Lily Pons ja paljud teised.

Maria Callas avas peale enesestmõistetava virtuooslikkuse ka Lucia osa traagilise dimensiooni. Tema Lucia osakäsitlus tõi esile stseeni kõhedusttekitava veenvuse ning usutavuse, sest peale selle, et hullumisstseen võimaldas sopranil oma tehnilist osavust näidata, oli see kantud leidlikest psühholoogilistest varjunditest.

Paul Mägi asutas 1978 Eesti Raadio Kammerorkestri ning oli ka selle orkestri kunstiline juht ja peadirigent. 1984-1991 töötas Rahvusooperis Estonia dirigendina. Juhatanud külalisdirigendina Moskva Suures Teatris. Aastatel 1990-1994 oli Läti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent ja kunstiline juht. Juhatas Läti RSO kontserte kuulsates kontserdisaalides Euroopas ning osales paljudel rahvusvahelistel festivalidel - *Concertgebow, Fetes Musicales en Touraine, Chichester Festivities, Festival Costa do Estoril* jpm. 1995-2002 oli RO Estonia loominguline juht ja peadirigent.

Alates 2004 töötab Uppsala Kammerorkestri kunstilise juhi ja peadirigendina ning 2011. aasta septembrist lisandus Vanemuise teatri muusikajuhi ja peadirigendi ametikoht. On juhatanud kontserte kõikjal Euroopas ja Ameerikas (Detroiti SO, Moskva Filharmoonia SO, Equadori NSO, Rootsi Raadio SO, Stockholmi Kuninglik Filharmoonia, Göteborgi SO, Malmö SO jpt.)

Rahvusvahelisi ooperilavastusi: Rossini „Itaallanna Alžiiris", Verdi „Trubaduur", Straussi „Nahkhiir" Soomes, Puccini „Suor Angelica" ja „Gianni Schicchi" Rootsis, Dargomõžski „Näkineid" Wexfordi festivalil Iirimaal, Bizet' „Carmen" Belgias ja Küprosel, Puccini „Boheem" ja Tšaikovski „Luikede järv" Rootsi Kuninglikus Ooperis, Verdi „Rigoletto" Malmö Ooperis ja Soome Rahvusooperis, Reinvere „Puhastus" ja Massenet' „Thaïs" Soome Rahvusooperis, Mussorgski „Boriss Godunov" Nantes'i Ooperis, Moskva „Helikon" ooperiga Salzburgi Festspielhausis ja Champs-Elyseés teatris Pariisis.

Vanemuises on toonud välja: Verdi „Trubaduur", Lehári „Lõbus lesk", Massenet' „Werther", Tšaikovski „Jevgeni Onegin", Aintsi „Rehepapp", Tubina „Reigi õpetaja" ja Bizet' „Carmen".

Rahvusooperis Estonia: Puccini „Boheem", „Suor Angelica", Mozarti „Figaro pulm", Verdi „Nabucco", „La traviata", „Don Carlo" ja „Ernani", Bizet' „Carmen", Dargomõžski „Näkineid", Nicolai „Windsori lõbusad naised", Straussi „Viini veri", „Nahkhiir", „Öö Veneetsias", Lehári „Lõbus lesk", Tambergi „Cyrano de Bergerac", Tubina „Kratt", Kangro „Süda", R. Straussi „Salome", Mussorgski „Boriss Godunov", Eespere „Gurmaanid" jm.

Paul Mägi on tunnustatud džässviiuldaja, kes on esinenud festivalidel Ungaris, Bulgaarias, Kuubas, Soomes, Saksamaal, Iirimaal, Inglismaal, USAs jm. On esinenud koos BBC ja Bostoni Sümfooniaorkestriga.

Paul Mägi on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia orkestridirigeerimise professor ja Stockholmi Kuningliku Muusikakõrgkooli külalisprofessor. Aastal 2013 valiti ta Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia liikmeks.

Roman Hovenbitzer on sündinud 1972. aastal Düsseldorfis. Pärast muusikateatri režii õpinguid Götz Friedrichi käe all Hamburgis töötas ta aastatel 1996–1999 lavastaja assistendi ja lavastajana Kasseli riigiteatris. Alates 1999. aastast on ta töötanud vabakutselise lavastajana ja kaasa teinud pea 70 lavastuse juures kõigis muusikateatri žanrites.

Alates 2007. aastast on ta Hageni teatris vastutanud „Ameerika muusikateatri" sarja lavastuste eest. Selle raames on lavale toodud Jake Heggie „Surmamõistetu", André Previni „Tramm nimega Iha", Kurt Weilli „Tänavastseen", Carlisle Floydi „Susannah" ja Samuel Barberi „Vanessa". Tema kaasabil on valminud muu hulgas uuslavastused teostest nagu Massenet' „Esclarmonde" (Dessaus), Leoncavallo „La bohème" (Praha rahvusooperis) ja „I Medici" (Erfurdis), Flotowi „Alessandro Stradella" ja Keiseri „Die grossmütige Tomyris" (Gießenis) ning Lehári „Giuditta" (Flensburgis).

Ent Roman Hovenbitzer on avatud olnud ka klassikalisele repertuaarile. Savonlinna ooperifestivalil Soomes lavastas ta Wagneri „Lohengrini". Seda mängiti 2014. aastal ka Hongkongi kunstifestivalil. Kieli ooperis tõi ta lavale Wagneri „Nürnbergi meisterlauljad", R. Straussi „Ariadne Naxosel" ja Dvořáki teose „Näkineid", Esseni Aalto teatris tuli tema käe all lavale Puccini „Manon Lescaut", Praha rahvusooperis Puccini „Boheem" ja Tšaikovski „Padaemand". Viimane tema lavastatud teose esietendus oli Britteni „Peter Grimes" Krefeldi/Mönchengladbachi teatris.

Roman Hovenbitzerit ühendab pikaaegne koostöö Vanemuise teatriga („Ämbliknaise suudlus", „Maria Stuarda", „Cabaret"). Väliskoostöö on viinud teda lisaks Austriasse Innsbrucki, Ungarisse Miskolci festivalile ja Brasiiliasse Salvador de Bahiasse. Tema lastelavastust „Väike Mozart" mängiti külalisetendusena neljas Hiina linnas.

Alates 2014. aasta sügisest õpetab ta Grazi kunstiülikoolis külalisprofessorina stseenilist esitust.

Roy Spahn läbis kunstiõpingud oma kodulinnas Willi Schmidti käe all. On pälvinud Frankfurdi linna kunsti edendamise auhinna. Lavakujundusega hakkas tegelema tänu Šveitsi kunstnikule Marc Deggellerile. Ta on töötanud lavastusala juhatajana Göttingeni Noorteteatris ja Neustrelitzi maakonnateatris. Alates 1991. aastast on teinud lavakujundusi ja kostüüme muu hulgas Hamburgi Schauspielhausis, Kasseli, Bremeni, Braunschweigi, Luzerni, Strasbourgi ja Dessau teatrites ning Zürichi ooperimajas.

Tihe koostöö seob teda lavastajate Roman Hovenbitzeri (sh Bernsteini ooperid „Tänavastseen" Hagenis ja „Linnas" Oldenburgis) ja Karoline Gruberiga (sh Rossini „Sevilla habemeajaja" St. Moritzi ooperifestivalil, Emmanuel Nuñesi „Üks muinasjutt" Lissaboni teatris Teatro São Carlos, Straussi „Ariadne Naxosel" Leipzigi ooperis, Henze „Eleegia noortele armastajatele" Esseni Aalto teatris ja Reimanni „Lear" Hamburgi riigiooperis). Düsseldorfis ja Duisburgis asuvas ooperiteatris *Deutsche Oper am Rhein* on ta külaliskunstnikuna töötanud Jean-Philippe Rameau ooperiga „Platée" ja seejärel teinud kunstnikutööd Mozarti teosega „Don Giovanni". Pärast seda on tema tööde seas olnud veel Webberi „Evita" Wiesbadenis ja Dresdeni riigioperetiteatris, Massenet' „Thaïs" Lübeckis, Händeli „Semele" Münchenis, „Võluflööt" Braunschweigis, „Peter Grimes" Nizzas ning koos Karoline Gruberiga lavastatud Kálmáni operett „Silva" Linzis, 2017 teeb ta kujunduse Prokofjevi „Õnnemängijale" Viini Riigiooperis (lavastaja Karoline Gruber).

Ulrich Schneider on sündinud 1962. aastal Nordrhein-Westfaleni liidumaal Hammis. Ta õppis Aachenis ja Berliinis mäenduserialal ning teatri- ja üritusetehnikuks. Aastatel 1991–1995 töötas ta Kölni teatris, viimati valgusala juhina. Aastatel 1995–1999 töötas Ulrich Frank Castorfi juhtimisel valgusala juhina Berliinis Volksbühne teatris.

Alates 1999. aastast on Ulrich Schneider töötanud vabakutselise ooperi-, teatri- ja tantsulavastuste valgus- ja lavakunstnikuna. Pidev koostöö ühendab teda Wormsi Nibelungide teatrifestivali ning selle üldjuhi ja lavastaja Dieter Wedeliga. Ta on teinud koostööd lavastajatega nagu: Ruedi Häusermann, Christoph Schlingensief, Christoph Marthaler, Lars Ole Walburg, Nikolaus Lehnhoff, Karin Baier, Olivier Tambosi, Roman Hovenbitzer, Gil Mehmert ning Joachim Schlömer Viini rahvusteatris, Zürichi teatris, Luxemburgi Filharmoonias, Baseli teatris, Hamburgi Kampnagelis, Münchenis asuvas Baieri rahvusooperis, Mainzi riigiteatris, Stuttgardi riigiooperis, Hageni teatris, Baden-Badeni festivaliteatris, Grazi ooperis, Esseni Aalto ooperis, Schwetzingeri festivalil ja Metzi ooperis.

Mitmed kõrgkoolid, sh Karlsruhe kunstikõrgkool ja Berliini Beuthi kõrgkool on kutsunud teda pidama loenguid valguskujundusest.

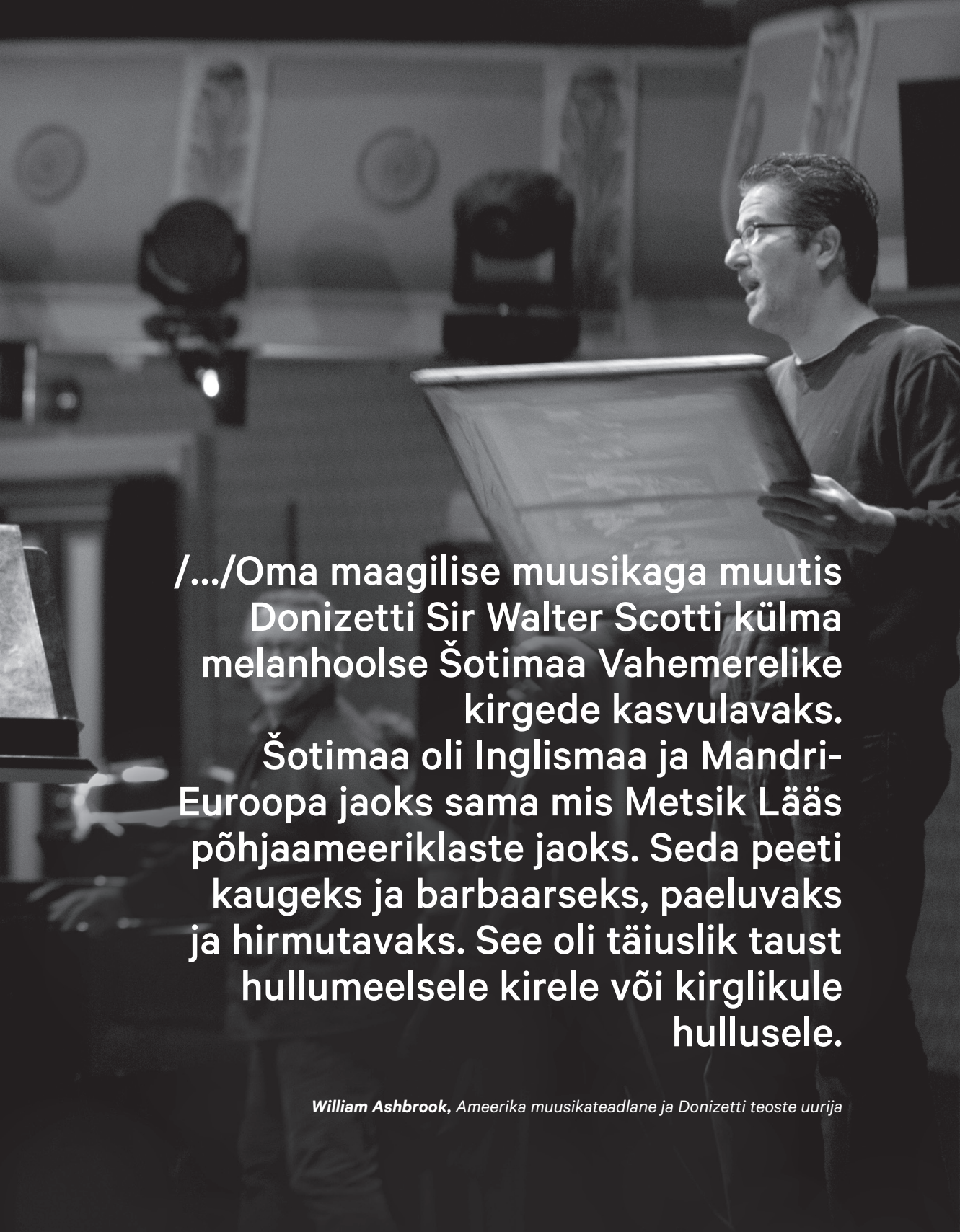

/.../Oma maagilise muusikaga muutis Donizetti Sir Walter Scotti külma melanhoolse Šotimaa Vahemerelike kirgede kasvulavaks. Šotimaa oli Inglismaa ja Mandri-Euroopa jaoks sama mis Metsik Lääs põhjaameeriklaste jaoks. Seda peeti kaugeks ja barbaarseks, paeluvaks ja hirmutavaks. See oli täiuslik taust hullumeelsele kirele või kirglikule hullusele.

William Ashbrook, *Ameerika muusikateadlane ja Donizetti teoste uurija*

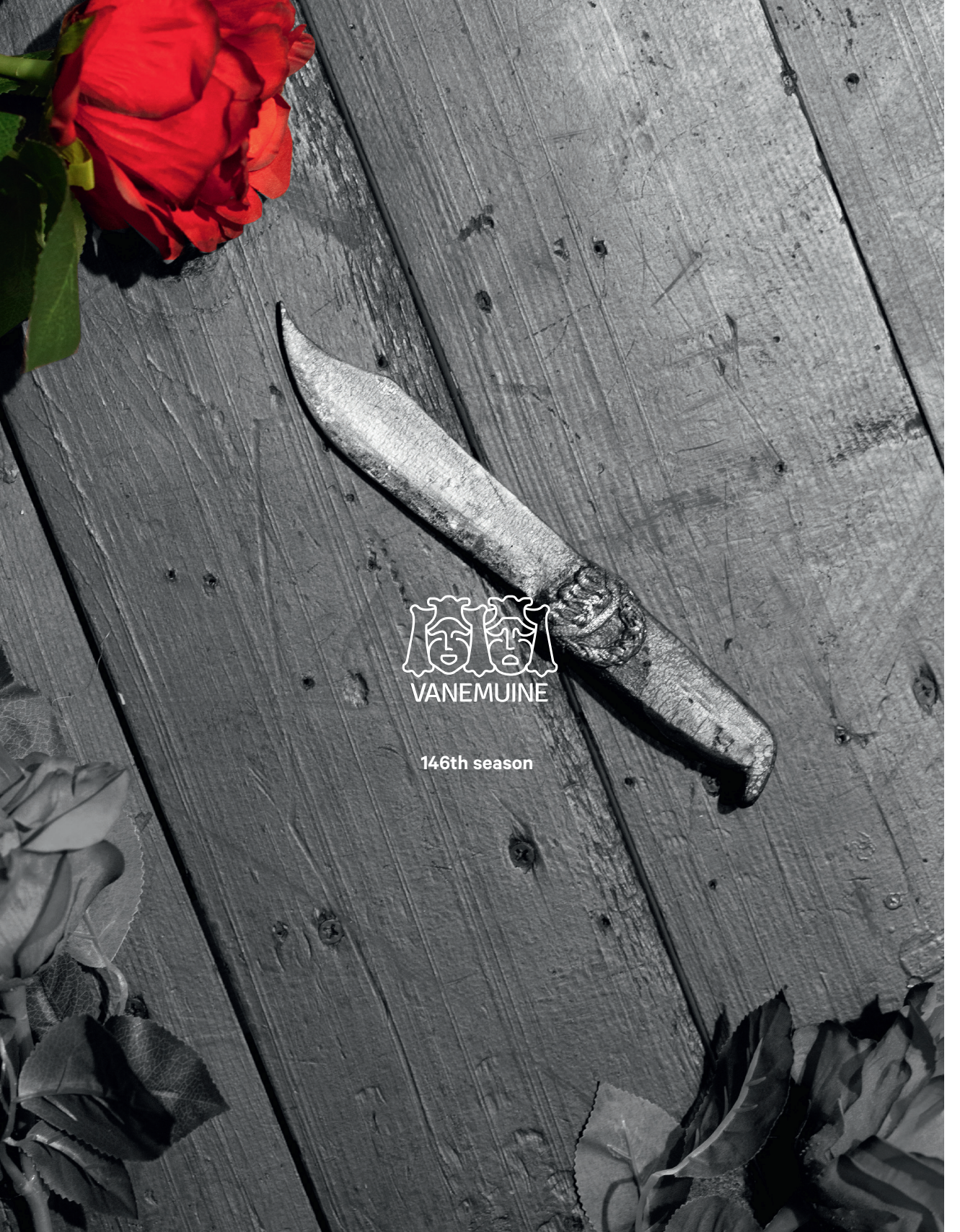
VANEMUINE
146th season

LIBRETTO BY SALVADORE CAMMARANO BASED ON THE NOVEL THE BRIDE OF LAMMERMOOR BY WALTER SCOTT

Lucia di Lammermoor

OPERA IN THREE ACTS

MUSICAL DIRECTOR AND CONDUCTOR PAUL MÄGI
DIRECTOR ROMAN HOVENBITZER (GERMANY**)**
DESIGNER ROY SPAHN (GERMANY)
LIGHT DESIGNER ULRICH SCHNEIDER (GERMANY)
ASSISTANT TO THE STAGE DIRECTOR KATRIN HELENA KUSLAP
CONDUCTOR'S ASSISTANTS MARTIN SILDOS, TAAVI KULL
REHEARSAL PIANISTS MARGUS RIIMAA, JAANIKA RAND-SIRP, KATRIN NUUME
CHIEF CHORUS MASTER PIRET TALTS
REHEARSAL PIANIST OF CHOIR KATRIN NUUME
THE PERFORMANCE IS MANAGED BY ÜLLE TINN OR KAISA RIIVALD
SURTITLES RAGNE SAUL
DIRECTOR`S INTERPRETER LIINA TORDIK

PREMIERE ON APRIL 2, 2016 AT THE VANEMUINE SMALL BUILDING
IN ITALIAN WITH ESTONIAN AND ENGLISH SURTITLES

At the heart of Donizetti's opera is the fate of one woman. The machinations of a world dominated by men leave her with no room to assert herself. Lucia's wishes are dashed, her will is repressed and her life's happiness is sacrificed at the altar of familial duty and political intrigue. When existential emotions are unable to be expressed openly and honestly, they explode with enormous force.

Lucia's situation is hopeless from the start - she is never more than a single step from oblivion. She holds death by the hand. As events unfold she crumbles, and keeps crumbling - psychologically as well as physically. As early as the opening aria she expresses her love for Edgardo, her family's enemy, as the inevitable downfall of her own existence. Lucia is a branded woman. Her dreams are plagued by signs of the looming catastrophe: the appearance of a murdered ancestor foretells the same fate for Lucia. The riddle that this apparition presents, the soundless movements of its mouth, which should be a warning to Lucia, ultimately refer to the girl's own hysteria, which is a clear sign of the madness she will later release.

At no point does the main character exhibit concrete intentions in regard to her behaviour; rather she exists through the recapitulation of the past. Lucia puts into words utopias, visions of heavenly bliss. When your real-life wishes go unfulfilled it is fantasy - like dreams and madness - that provides a substitute. In the end Lucia exceeds the bounds of normalcy: her voice sings of perfect happiness, of being united with her beloved in another, better world. This can also be interpreted as a challenge to the patriarchal system: Lucia is simultaneously victim and heroine, a martyr to love, whose song defies an unfeeling and lifeless world.

What Lucia - the paradigm of many women - experiences is the consequence of several centuries of family history. She is broken not only by her upbringing, which demands obedience, but also politics, the ties of kinship, revenge and the hatred of warring families. As such, 'Lucia di Lammermoor' is not merely a tragic love story, but a remarkable political narrative which shows how a masculine system of power can ravage interpersonal relationships to the point of ultimately destroying them. The tumult of betrayed love and hearts grown cold are illustrated by Donizetti with his most expressive music: revenge is bloody; madness is fatal. Feelings that have been abused devastate everyone and everything.

Roman Hovenbitzer

SYNOPSIS

Two noble families - the Ravenswoods and Ashtons - have been bitter enemies for generations. The last heir to the Ravenswood estate, Edgardo, has sworn bloody revenge on Enrico Ashton, whom he blames for the death of his father and for his family losing all it possesses. But since the balance of power in the country has shifted, the Ashtons themselves have fallen into difficulty. To Enrico there is only one way his family can hold on to their political power and wealth and prevent the downfall of the Ashton dynasty: his sister Lucia must marry the influential Lord Arturo Bucklaw. Lucia, however, will not hear a word of it. Of all the people she could have fallen for in the world, she has fallen in love with none other than Edgardo, who some time previously saved her life when she was attacked by a wild animal. Edgardo too is in love with Lucia. Before leaving to go abroad, he swears his undying faith to Lucia and she to him, and the pair promise to write to each other while they are apart.

Lucia's stubborn refusal to marry Arturo puts Enrico in a difficult position. This is why he gives Normanno the task of intercepting Lucia and Edgardo's letters and forging a document that will bring Edgardo's faithfulness into question. Lucia is taken aback when she sees this letter. Only when Raimondo insists that Lucia do so for the sake of her family and convinces her that her vows to Edgardo mean nothing without the affirmation of a priest does she meekly agree to marry Arturo. But no sooner has Lucia signed her name to the wedding contract than to everyone's surprise Edgardo returns. Lucia's signature on the wedding papers is such overwhelming evidence of the woman's unfaithfulness to Edgardo that he curses her and the entire Ashton family. Arturo and Lucia leave to spend their wedding night together.

In order to rid himself once and for all of his bitterest enemy, that same night Enrico searches out Edgardo and challenges him to a duel the following morning. Lucia kills Arturo in their bedroom and sees hallucinations of herself encountering her beloved Edgardo once again. When Edgardo learns of Lucia's madness and hears the striking of her death knell, he takes his own life.

Teatrijuht Toomas Peterson
Muusikajuht Paul Mägi
Balletijuht Mare Tommingas
Draamajuht Tiit Palu
Lavastusala juht Rait Randoja
Lavatehniline meeskond Kaupo Jalas, Taivo Põder, Tanel Pärn, Jüri Urbel, Urmas Poom
Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Ain Austa, Terje Kiho, Ahto Eller, Andres Lindok, Leenamari Pirn, Sirje Kolpakova, Aleksandr Karzubov, Indrek Ots, Mart Raja, Armin Luik, Katrin Nigumann, Tarvo Vassil
Kostüümiala Ivika Jõesaar, Liisi Ess, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Ivi Vels, Riin Palumets, Valentina Kalvik, Irina Medvedeva, Luule Luht, Tia Nuka, Elli Nöps, Natalja Malinen, Inkeri Orasmaa, Daisy Tiikoja, Kaire Arujõe, Heli Kruuse, Anneli Vassar, Marit Reinmets, Olga Vilgats, Mati Laas, Malle Värno, Juta Reben, Henn Laidvee
Riietusala Kai Vahter, Anu Kõiv
Grimm ja soengud Olga Belokon, Mare Kuul, Anne-Marie Kivioja-Noormaa, Anne-Ly Soo, Erle Vannus, Kairi Laur
Rekvisiidiala Kadri Kaur, Angelika Aun, Ave Liivamägi, Kaie Uustal
Valgusala Imbi Mälk, Maris Savik, Andres Sarv, Taivo Põder
Heli- ja videoala Toivo Tenno, Vladimir Holm
Tõlked Luisa tõlkebüroo
Fotograaf Tõnis Järs
Kavalehe koostas Kai Rohejärv
Kavalehe kujundas Andra Seepter

Viimseni lihvitud liikumine...
kinema

NISSAN

Innovation that excites

UUS NISSAN PULSAR

UUS AUTO, UUS KOGEMUS. TÄIUSLIK KAASLANE.

UUS NISSAN PULSAR

See on nii seest kui väljast dünaamiline auto. Kõige ruumikam salong oma klassis ja palju uuenduslikku varustust teevad perega reisimise väga mugavaks. Vaikne ja kergesti manööverdatav Nissan PULSAR on sinu jaoks nagu loodud.

FOR SAFER CARS
EURO NCAP
www.euroncap.com
TEST 2014

NÜÜD EI TASU VÄHEMAGA LEPPIDA.
UUS NISSAN PULSAR PANEB SUL PULSI LÖÖMA.

BRONEERI PROOVISÕIT JUBA TÄNA!

autospirit

Autospirit Tartu OÜ
Turu 47, Tartu
tel 734 1422
www.autospirit.ee

NISSANI OMANIK, LIITUGE BOONUSPROGRAMMIGA!

YOU+ NISSAN

KASULIK SULLE JA SINU AUTOLE NISSAN.EE/YOU+

Piltidel on illustreeriv tähendus. Nissan Pulsari keskmine kütusekulu on 3,6 – 5,1 l/100 km, CO_2 emissioon 94 – 119 g/km.

Telia
ET KULTUUR
MÄNGIKS EESTIS
ESIMEST VIIULIT
Telia on Vanemuise teatri hooaja peatoetaja
telia.ee

ALTIA
EESTI
Erilisteks hetkedeks

LARSEN
COGNAC

TÕELISE
SEIKLEJA VALIK

PRODUIT DE
FRANCE
www.cognac-larsen.fr

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.
Fondi on võimalik teha annetusi:
SA Tartu Kultuurkapital / SEB pank 10102052050006 / Sampo Pank 334408570002
Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:
Olga Aasavit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni, Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Ametlik autopartner

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tallinnas

AS GIGA on Vanemuise Sümfooniaorkestri Kassitoome tasuta suvekontserdi peasponsor.

VANEMUINE

vanemuine.ee